

Endetall

Mindenféle
poharak,
demyonok,
pałacok,

egelőnyösebben

OSNÁL

9, Telefon 954.

Károly

y és
ó

svásárhely

Károly

1522

K!

ás
anu-
ékos

ek

atnál, Cluj

0.

atca) 2

800

leitől

kaphatók

ban!

dea-Mare

Gerilozy 18. szám

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPTILAP

EUROPÁI ZSÉPÉSI ARAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára olajvá-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1-50 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 179. szám

Igazgató: **SZÉKELY BÉLA**

5684. Tisri 19 — 1923 szeptember 29 Szombat

Nyolcezer billió

— Külpolitikai figyelő —

A német kormány megszüntette a passzív ellenállást. Az új kormány nem volt egyéb utja, ha szanálni akarta a pusztulás felé sodródó német birodalom életét. A passzív rezisztencia az előző német kormány hadműveleté volt a francia megszállás ellen. A hadműveletekben Németország vereséget szenvedett, az erőszakkal szemben megbukott az erőszak. Németország nemcsak a Ruhr-vidék guerilla-háborujába temette bele a német vagyont tekintélyes részét, eltemette a német munka és a német szorgalom keservesen összehordott értékeit is. Cuno kormánya rosszul gazdálkodott az ország vagyonával és az ország becsületével, Stresemann a krízis és káosz napjaiban került az ország élére és szanálnia kellett ott, ahol nemcsak gazdaságilag, hanem lelkiileg is robbanó aknákat hagyott magaután a távozó kormány. A vereség után csak egyetlen út volt: a vereség beismerése. A következő lépés, a béke fegyvereivel harcolni tovább a békéért.

Stresemann beismerte, hogy a Ruhr-ellenállás Németország vereségével végződött. Már ehhez bátorság kellett. Stresemann azonban megvolt a bátorsága hozzá és mért következtetés politikusa: elhatározta a passzív rezisztencia beszüntetését. Mit jelent gyakorlatilag a passzivitás feladása? Semmiestre sem jelenti, hogy a megszálló francia csapatok kiűrik a Ruhr-területet. Talán egyetlen katonát sem vontak el a franciák egyelőre Németországnak erről a fontos gazdasági területéről. Mert hiszen a francia visszavonulás csak párhuzamosan történhet a német teljesítésekkel. Németország pedig e pillanatban nem teljesíthet semmit. Nincsen anyagi bázisa rá, hogy a

gazdasági züllesztől kirántsa magát, hogyan vihetné tehát adóját a győző Franciaországhoz. Ha nem jelenti a megszállás megszüntetését, mit jelent mégis? A béke első lépését jelenti, a kiengesztelődés első fuvallatát, amely nélkül Németország nem is remélheti, hogy vissza tudja állítani életének normális kereteit. Franciaország pontokba foglalta, hogy miként képzelel el gyakorlatilag a passzív rezisztencia megszüntetését. Németország elfogadja ezeket a pontokat, mert a német nép józan tömege mindent elfogad, hogy életét, munkáját és jövőjét megmenthesse.

Csak az örökké lázadók, a szélsőségesek tombolnak a békének e határozott előretörése ellen. A reakciók, a Hitler-hívek, a trónvárományos Rupprechték lázitanak az élet parancsa ellen, mert a zavar és a zülleszt támogatja fantasztikus terveiket. A német nép megálázását látják az ellenállás megszüntetésében, fegyverkeznek és harca készülnek a béke politikusai ellen. Jobbról az anarchia vámszedői, balról a moszkvai propaganda előcsatárjai ostromolják a kormányt, mely nem akar egyebet: békét és kenyeret mindenáron. Békét és kenyeret a békétlenség a kenyértelenség, a polgárháború és a gyűlölet helyett. Lehet, hogy Stresemann ebben az emberföltötti küzdelemben, amely a hangulatra olyan fogékony tömeget könnyen sorakoztathatja ellene, a szélsőséges agitáció és a rombolás fegyveres seregeinek nyomására elbukik. Ha elbukik, vele bukik az egész német birodalom.

És mégis ez az egyetlen, amit Stresemann tehetett. Megszüntetni a passzív ellen-

állást, becsületesen keresztülvinni, egyezkedni és kibékülni. A francia kormány agresszivitása Németországgal szemben csak így veszthet erejéből, csak így erősödhet az az európai hangulat, amely béke után áhitozik, konzolidáció után és megnyugvás után. Stresemann erős ellenségei támadtak Németország határain belül, amikor feladta elődjének átkos örökét, de hatalmas barátokat nyert ugyanakkor a külföldön. Ha Stresemann állja a frontot bent az országban, győzni fog kint is. Mert Franciaországnak is érdeke a fizetésképes Németország. Anglia és a semleges külföld egyszíntenciája kapcsolódik a dolgozó és munkás Németországhoz.

A passzív rezisztencia feladásának első látható eredménye az a nyolcezerbillió márka, amibe hetente került volna a passzív rezisztencia fentartása. A második látható eredménye a francia hangulatváltozás, amely most már kézzelfogható biztosítékokra támaszkodik. A harmadik Anglia szimpátiájának megerősödése. Van még egy eredmény. A szélsőséges erők harcát provokálja a német kormány ez a határozott lépése. Ennek a harcnak egyszer, előbb vagy utóbb ki kellett robbannia. Ha a kormány elég erős lesz és elég erélyes, hogy végleg leszámoljon a reakció és a szélső forradalmiak hadseregével, elérte a legnagyobb eredményt.

Görögország ötvenmillió lirát fizet Olaszországnak

Páris, szept. 28. A nagykövetség tanácsa kompromisszumos formulát fogadott el a jáninai vizsgálat ügyében. Kötelezte ugyanis Görögországot, hogy fizessen azonnal Olaszországnak ötvenmillió lira kártérítést, viszont Olaszország nem tarthat igényt a korfui megszállás költségeinek megtérítésére is.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Áaron Goldschmidt
Harmadik fejezet

Boldog ember az, aki elmondhatja valakiről, hogy: „ez is gyerekkori játszótársam volt!” Tudjátok-e, hogy mit jelent ez az egy szó: játszótárs? Ugye-ugye! Hogyan megelevenednek emlékekben a zöld mezők, melyeken gyermek-pajkossággal futkároztatok, vagy az a kis kert, ahol a szomszédék gyerekeivel együtt voltatok, hancuroztatok, sirtatok — milyen szívesen sirtatok el újra ezeket a könnyeket! — Ez az egy szó! Mennyit tud mesélni elsőtitűt szobáról, ahol csöndben kellett volna játszani, mert a nagyapa éppen a szomszéd szobában aludt és ahol csöndesen is játszottatok egymással, amíg csak mindjobban belémerültek a játékba és megfélekedtetek a nagyapáról, az egész világról — és egyszer csak ott állott az öreg nagyapa az ajtóban és barátságos-fenyegetőzve mondotta: „hagyjátok még legalább egy negyedórát szundítani.”

És mennyit tud mesélni ezer bohó csinylevésről, amit már később, iskolágyerek korokban követtetek el: almákról, amik a gyümölcsárus ablakában gondosan piramisba rakva állottak és amik nagy csudálkozására egyszerre csak szerte-széjjel gurultak — mivel hogy benyomták az ablaküveget. És a szegény asszony macskájáról, ott a pincelakásban: kukoricával csörgő hólyagot kötöztetek a dekára, hogy úgy kellett vedászni rá, mint valami kanári madárra... És ugye-e, mesél egy kicsi lánykáról is, akinek mindketten virágot akartatok tépni és aki miatt össze is haragudtatok, magatok se tudjátok miért?

Az az idő volt ez, amikor az első gyalu-

vágást kapta meg lelketek, hogy később aztán annál jobban bele tudjatok illeszkedni abba a mozgalmal játékba, amit világnak neveznek; az az idő, amikor érkeitek még csak készülődtek a sudárba-szökkenésre, hogy az élet virágait hordják: barátságot és szerelmet. De magatokat is mind egy formába öntötték, úgy, hogy lelketek is ma dnm olyan hasonló egymáshoz mint a ruhátok.

Jákob egyedül nőtt fel. Nem voltak játszótársai. Mert a városka többi zsidó családjában nem volt vele egykoru gyermek és a keresztény gyerekek csak bántották, valahányszor meglátták. A neve Jákob volt, mégis Mózesnek csufolták és ha csak közelükbe is került, kezükkel mindjárt az álluk alatt kotorásztak, mintha zsidós szakállát akarnák kigunyolni. És ha véletlenül játszott velük, többnyire úgy esett, hogy ő maga lett tájék: alaposan elpuffolték és zsidóztak utána. Ha mindenből már több volt a kelleténél, elment mellőlük és vágyakozó pillantásokkal nézte — de csak messziről — játékukat. És mégis, úgy szeretett velük lenni.

Ez a gonoszkodás olyan korán kezdődött, hogy eszébe se jutott okát keresni. Olyan kevésbé csudálkozott fölőtte, mint ezen: hogy egyáltalán a világon volt, hogy élt, igen, hisz ő ezzel született! Meg volt győződve róla, hogy ennek így kell lenni.

Megtörtént egyszer az, hogy édesanyjának bátyja látogatónak jött egy közeli városból és magával hozta kis fiát is. A fiúcska barátságosan közeledett Jákobhoz, de ő féltékeny húzódtott vissza. Mikor azonban a kis fiú kitartóan barátságos volt és egyre közelebb jött hozzá, Jákob hosszan ránézett nagy meleg barna szemével és úgy kérdezte tőle: „miért nem csufolsz már te is, hogy „zsidó“?”

Megdöbbenve figyeltek föl mindannyian
Mai számunk 10 oldal

erre a kérdésre. — Komiszkodtak ezzel a szegény gyerekekkel — mondotta a látogató rokon.

Az apja odament a gyermekhez, magához ölelte és vonagló ajakkal csókolta meg homlokát. De a nagybácsi rákiáltott:

— Ki csufolt téged zsidónak?

— A parton a gyerekek mindig mondják

— felelte Jákob.

Másnap a nagybácsi a tengerpartra ment sétálni Jákobbal; természetesen mikor a gyerekek a hatalmas fermetű embert meglátták, mindannyian hallgattak. De Izsák ur még sem tudta türtöztetni magát; odament, megfogott egyet a gyerekek közül és a többi közé lödította. Amikor Jákob látta, hogy mi történik, egyszerre világos lett előtte, hogy miért csókolta meg tegnap az apja és miért vitte a nagybácsi éppen ma a partra sétálni. Mint valami tüzes villám, úgy hasította át a gyermek lelkét az elszennvedett megcsufolások emléke. És mint egy tigris, úgy vetette magát az egyik gyerekre, földhöz vágta és örvöngve tapadt hozzá. A nagybácsi közönséges verekedésnek hitte a dolgot és még biztatta is; de mikor észrevette, hogy a másik gyerek vérezik, hozzájuk rohant és magával húzta kis-öccsét. Ránézett Jákobra: a gyerek arca holt-halvány volt, az ajka elkéklült, fogai összeszorítva, szemei megtörve és a kezében kitépett hajcsomók, — annak a másik gyerekek fejéről valók. Izsák ur azt hitte, hogy a fiú belebetegedett. Ágyba fektette és orvost hívatott. A gyerek mély álomba merült, órák hosszat aludt mozdulatlanul és úgy ébredt föl mint valami ájulásból: nyilván semmire sem emlékezett abból, ami történt.

De Izsák urnak még dolga akadt a bíróságnál is amiatt a gyerek miatt, aknt félrelődített a parton és aki akkor könnyebben oda is sérült. Kedvenc tallérjai közül néhányat oda

Magyarország megállapodott Csehszlovákiával

Közös szolgálati szabályzatot szerkesztenek a határőröknek. Revidálják a Csehszlovákiából kiutasítottak ügyét. A cseh kormány a magyar kölcsön mellett

(Genf, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar kölcsönügyben lefolyt tárgyalásokról, közös megállapodás szerint, ma a következő hivatalos közleményt adták ki:

A tárgyalások Magyarország és Csehszlovákia között, amelyek arra irányultak, hogy a két állam között az ellentéteket megszüntessék, helyreállítsák a kölcsönös bizalom légkörét, előkészítsék Magyarország pénzügyi és gazdasági ujjaépítését és általában lojális viszonyt teremtsenek, ideiglenesen befejeződtek. A tárgyalások mindvégig szívélyes szellemben folytak le és a következő konkrét megállapodásokat eredményezték:

1. A határcsúcsok elkerülése végett a határőrök részére, közös megegyezéssel, részletes szolgálati szabályzatot szerkesztenek.

2. A cseh kormány revidálja a legutóbbi határcsúcsokért megtörtént intézkedésben részesített, illetve a Csehszlovákia területéről kiutasítottak ügyét.

3. Tárgyalások indulnak meg a határforgalomról, az árucseréről, a vízumok és határátlépési engedélyek kiadásának megkönnyítéséről.

4. A szerződő államok megállapodnak abban, hogy mindenféle propagandát, amely a jószomszédságot megzavarná, elnyomnak.

5. Eme feltételek alapján Csehszlovákia hajlandó megállapodni egy hosszulejáratú kölcsönnek Magyarország számára való megszerzésében.

Ezt a megállapodást Románia és Jugoszlávia is elfogadták.

A genfi tárgyalások reményt nyújtanak arra, hogy a magyar kölcsön- és jóvátételi ügy még ez év folyamán megoldódik.

A görög hatóságok visszatértek Korfuba

Róma, szept. 28. Olaszország tegnap kiűrtette Korfut. A kiűrés teljes rendben ment végbe, a görög hatóságok visszatérével a statusquo teljesen helyreállott.

Tokiót elöntötte az ár

Tokió, szeptember 28. A japán fővárost és Yokohamát kedden éjszaka dühöngő zivatar következtében elöntötte az ár. A lakosság csónakokon tud csak közlekedni, sokan, akiknek lakásába is benyomult a víz, a kikötőben veszteglő hajókra költöztek.

kellett kenni, hogy a szülővel békésen elintézhesse a dolgot. Hogy a jövőben ilyen kellemetlenségek meg ne történhessenek, elhatározták, hogy Bendixen Fülöp réjtjét, mely egészen a tengerpartig húzódott el, magas palánkkal fogják bekeríteni. Itt üldögélt Jákob hosszú órákon keresztül, az egész világtól elkerítve és mást se látott, csak a széles horizontot és néhány hajót. Egyedül és hallgatagon járkált itt virágok és fák között és hosszan nézte a napsugárban fürdő végtelen tengert vagy a hullámokat, amint mennydörögve csapódtak a parthoz.

Ebben a nagy egyedülvalóságban képzelete egy egész és új világot teremtett, melyben nem volt más teremtett lélek, csak azok az emberek, akiket ősmert és akik között azok játszották a főszerepet, akikkel a legtöbbet foglalkozott: mindenek előtt saját maga. Ha megszárták valamilyen vagy más bánat érte, csak ide menekült és belézsomorkodta magát abba a másik világba, ahol olyan jól érezte magát. Életének kis történései lassan-lassan összefüggő mesékké szövődtek egybe, és minden új esemény egy-egy új fejezete volt ennek a mesének. De a legfontosabb rész mégis a tengerparton játszó gyermekekre való visszamemlékezés maradt, — az utánuk való sóvárgás — és az irtózás tőlük. Ha egyik-másik véletlenül találkozott vele az utcán és barátságosan köszönt neki, boldogan vonult félre elkerített kertjébe és felsorolta magában mindazokat az ajándékokat, amit ennek a gyereknek fog küldeni. Beleléte magát, egy képzelte történetbe, látta ezt a gyereket nagy veszedelemben forogni és ő, Jákob odarohant és megmentette; és a gyerek azzal mutatta ki háláját iránta, hogy életének kockáztatásával mindennap keresztül mászott a magas kerítésen, beugrott a kertbe és együtt játszott vele.

A keleti expressz csak Szófiáig közlekedik

A bolgár távirati iroda cáfolja a király szökését és a miniszterelnök agyonlövését

(Szófia, szept. 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bolgár távirati iroda közli, hogy Cankov miniszterelnök meggyilkolásáról, a király szökéséről és a torradalom elfajulásáról elterjedt hírek alaptalanok és céltalanságok. A mozgalmat, Berkovicz környéke kivételével, mindenütt eltojították.

Bukarest, szept. 28. A Rador távirati irodát illetékes helyen felhatalmazták annak a belgrádi eredetű hírek megcáfolására, hogy Románia eset-

leg hajlandó volna intervenálni Bulgáriában a rend helyreállítása végett. Románia tényleg csak olyan intézkedéseket tett saját határain belül, amelyek megakadályozzák a bolgárok által üldözött kommunisták Románia földjére való özönlését.

Bukarest, szept. 28. A bulgáriai helyzet tisztázatlan. A keleti expresszt Szófiában feltartóztatták, mivel a Törökország felé vezető vasutvonalat a kommunisták megrongálták.

Noske közvetít

Gesler német hadügyminiszter diktatórikus megbízatása. Elkeseredés a passzív rezisztencia feladása miatt. A kommunisták a hatalom átvételére készülnek. Kruppot szabadon engedték. Poincaré új feltételei

(Berlin, szept. 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A passzív rezisztencia megszüntetése még mindig erősen foglalkoztatja a német közvéleményt. A birodalmi kormány elnöke ünnepélyesen biztosítja a német népet és az egész világot, hogy

a passzív rezisztencia feladása nem jelent azt, hogy Németország bármit is feladna jogjaiból,

vagy hogy a legkisebb földdarabot is elszakítani engedné.

A passzív rezisztencia megszüntetése erős akcióvá váltott ki úgy a jobboldali, mint a baloldali pártokból. Különösen a túlzó nacionalisták vannak módfelett elkeseredve és Münchenből érkezett hírek szerint Berlin ellen akarnak vonulni, hogy a kormányt, amely az ellenállás megszüntetését elhatározta, megbuktassák. A kormány erélyes intézkedéseket tesz ellenük, a hadügyminiszter

kihirdette a hadállapotot, megtiltottak minden gyűlést, életbeléptették a levélcenzurát.

Másrészt a kommunisták igyekeznek kihasználni az új fordulatot. Berlinbe hívták Noske volt szociáldemokrata hadügyminisztert, aki állítólag közvetíteni fog a kommunisták és a kormány között.

A francia sajtó nyilatkozatot közöl a diüsseldorfi belga követőtől, aki kijelentette, hogy a passzív ellenállás megszüntetése következtében a Ruhr-vidéken letartóztatott politikai foglyokat, köztük

Kruppot is szabadlábra fogják helyezni.

Poincaré a további lépéseket a következőkben látja: 1. a német rendőrség a szövetségesek ellenőrzésével ismét megkezdheti a

munkát, 2. a vasutakat franciák és belgák igazgatják tovább, 3. az állami bányaművekből a szénszállítás haladéktalanul megkezdődik. Ha Németország ezeket a feltételeket elfogadja, akkor redukálni fogja Franciaország a katonai megszállást.

Rupprecht extrónörökös a bajor reakció élén

Berlin, szeptember 28. Von Kahrnak bajor diktátorrá való kinevezése miatt nagy izgalom vett erőt berlini politikai körökben. Kahr ugyanis Rupprecht bajor extrónörökös bizalmi embere és a München és Berlin közötti konfliktus főmozgatója. A bajor kormány ugyan azt állítja, hogy Kahr megbízatása éppen Hitler szervezetei ellen szól, mert ezek államcsínyre készültek, de az állítás őszinteségében nem nagyon biznak.

Stresemann kancellár tegnap egymásután fogadta a szövetségesek képviselőit, kikkel a helyzetről tanácskozott.

Gesler német hadügyminisztert a minisztertanács diszkrécionális joggal ruházta fel esetleges zavargások megállítására és elfojtására.

— Az új lakástörvény a bérlők érdekeit védi. Bukarestből jelentik: Florescu igazságügyi miniszter az újságíróknak kijelentette, hogy a készülő lakbérleti törvényjavaslat a bérlők érdekeit szembe előtt tartja és úgy a lakások, mint az üzlethelyiségek bérleti szerződéseit továbbra is meghosszabbítja. A törvényjavaslat az őszi ülészak megnyitása után azonnal a parlament elé kerül.

* Brázay kölni vize a szoba levegőjét fertőtleníti, tisztítja, felfrissíti. Mindenütt kapható.

De hogyha — ami pedig sokkal gyakrabban történt meg, — egy-egy fiu találkozott vele a parton és a nagybácsi távollétét fölhasználva, csufolódo szavakat kiabált feléje és elszaladt, — olyankor szintén behuzódott kertjébe és hangtalan szóval úgy mesélte saját magának: — „... egyszer fölgyújtottam a buza-földeket, hogy összefogdossam a sakálakat és csóvát kössék a farkukra és kutattak is utánam, de aki csak közelemben merészkedett, mind megszalajtottam. De egyszer csak elaludtam és akkor rámtaláltak és kötelekkel meg is kötözték és akkor odaállítottak a templomukba a két oszlop közé, mely a templom tetejét tartotta és ők azt hitték, hogy most már biztosan megfogtak és szaladgáltak körülöttem és kiabáltak: „zsidó, zsidó! a disznóhus is jó!” — és én megragadtam a két oszlopot és fölemeltem két erő kezemmel, hogy az egész ház összedőlt fölöttem és én fölöttem...”) Végig futott rajta a hideg, lehunyta szemeit és valahányszor, különböző bevezetések után odához a helyhez ért, szinte érezte, hogyan inog a ház és hogyan dől össze a feje fölött. És olyankor sirni szeretett volna a fájdalom miatt, hogy kénytelen volt megölni őket.

Negyedik fejezet.

Ezek a képzelődések nagyságban mindinkább nőttek és mindjobban elhatalmasodtak a gyerekek lelken. Szellemeik voltak, akiket földidézett és akiket nem tudott többé varázshatalmában tartani. Mint a nehéz ködök, úgy feküdtek rá a gyermek agyára, valahányszor ahhoz a helyhez közeledett, ahol megszülettek, — hivatalanul is életrekeltek, kiterjesztették szárnyukat és lenyügözték gondolkodását. Való-

1) A biblia Sámson története a gyermek fantáziájában. (Lásd Birák könyve XV. feje.)

sággal szenvedett miattuk, szédült a feje tőlük és idegei reszkettek — de mégis volt valami titokzatosan vonzó bennük, ami odahuzta a gyereket a kertnek ama titkos, elhagyott helyére, valahányszor csak egyedül maradhatott.

Egyszer, mikor göröcsösen behunyt szemekkel megint ott ült és a lelki kinlódás minden erén és idegén keresztül vonaglott — véletlenül arra jött az apja. Történetesen senki sem volt a boltban — és minthogy a ház körül sem volt semmi tennivalója a dolgos embernek, — hát lejött a fiához.

— Mit csinálz itt Jákob? — kiáltott a gyerek felé.

Jákob ijedten riadt föl álmodozásából és úgy felelt.

— Semmit.

— No már épen a legfőbb ideje volna, hogy valami rendeset kezdjél tanulni — mondotta az apja. — A nagybátyád mindenféle mesékkel fecsegi tele a fejed, — no gyere, meg fogjuk kezdeni az Alef-bész-t.)

Valami ösztön azt sugta Jákobnak, hogy apja mellett biztos védelmet talál a borzasztó képzelődések ellen; nagy örömmel fogózkodott apja kezébe.

— Még „arba-kanfosz“-od²⁾ sincsen, pedig már idestova hét éves leszel — folytatta az apja és fejét csóválta a saját hanyagsága fölött. — Sietünk kell Jákob! Mostantól kezdve mindig tudnod kell, hogy zsidó vagy és meg kell ismerni a vallásodat.

1) A héber abc.

2) Negyszögletű, nyakbavető ruha (a magyar zsongonban „cidakli“), melynek négy csücskén szabályosan csomózott fonalak vannak: a „cicisz“ (lásd Móz. IV. k. XV. feje. 37—41 vers).

(Folytatás következik.)

Az erdélyi beszarábiai

A parasztpárt

(Bukarest, szept. 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal irati jelentés alapján az erdélyi nemzeti parasztpárttal.

Az erdélyi nagy jelentőségű lapok a fuziót a zelmeként tekintették, hogy a nemzet bontani a parasztpártot.

A parasztpárt néhány adattal a parasztpárt és a nemzeti

A parasztpárt beszarábiai parasztpártot korábban a parasztpárt egyik képviselője Pelivan képviselővel csatlakozás kimondta 1919-ben kivált megnevezte. gálta az összes korábbi miniszter volt Jonescu kormányok pedig állandó miniszter.

A földbirtok eltérés támadt a parasztpárt között, az erdélyi parasztpártok között.

Az erdélyi vezett fuziójának megkeresett. Külön néppárt, majd a működést a nemzeti programjával a pártokkal való egyeztetés után az erdélyi megegyezést teremt, amit az elmúlt év.

Gyilkosság

Elevenen akarta hat év

(Nagyszéchenyi tudósítójától.) A gyilkosság történetét a szeptemberben. Binder szekerceütéssel Mihályt. A nagy három évre ítélté által bejelentett fokon a kolozsvári került, amely Halmate alatt ma dél-kivül érdekes bűntudomány.

A tárgyalás az előrehaladott fogadta a nála Mihályt. Abban a bér fejében Keli Egy este egy a latni mentek. Eg hazamentek a kövel többet ivott érve, részegen felelt.

Binder afelel meg a hat lej elhatározta, hogy a szoba sarkában mért az alvó erdélyi községi bírósághoz nagy lakója részbeleverte a fejszét. A bíró kiszállt a vizsgálatot. Jófeheverő emberre, és engedélyt adott.

Binder megcsót, elszaladt kódozatát a koporsó öt órával történt élet. Ezt akkor tontadatlan ember maga rongyos ruhával.

Az erdélyi nemzeti párt és a beszarábiai parasztpárt fúziója

A parasztpárt vezetésének hivatalos megállapításai

(Bukarest, szept. 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt bukaresti távirati jelentés alapján hírt adtunk arról, hogy az erdélyi nemzeti párt fuzionált a beszarábiai parasztpárttal.

Az erdélyi lapok egyrésze annakidején nagy jelentőséget tulajdonított a fúzióknak, egyes lapok a fúziót a nemzeti párt politikai győzelmeiként tekintették és a fúziót úgy értelmezték, hogy a nemzeti pártnak sikerült megbontani a parasztpárt egységét.

A parasztpárt bukaresti vezetősége most néhány adattal megvilágítja a beszarábiai parasztpárt és a nemzeti párt fúziójának ügyét.

A parasztpárt vezetésének adatai szerint, a beszarábiai parasztpárt közvetlenül az egyesülés után megtartott kongresszusán kimondotta a régi parasztpárthoz való csatlakozását. A beszarábiai parasztpárt egyik jelentéktelen frakciója Inculetz és Pelivan képviselőkkel az élén, elégedetlen volt a csatlakozás kimondása miatt. Ez a kis frakció még 1919-ben kivált az egységes parasztpártból de megtartotta nevét. Ez a frakció azóta végigszolgált az összes kormányokat, Inculetz maga beszarábiai miniszter volt a Vajda, Averescu és Take Jonescu kormányok alatt, a liberális kormányok pedig állandó miniszterjelöltje.

A földbirtok kisajátítások körül súlyos nézeteltérés támadt a liberális párt és a beszarábiai parasztpárt között, amelynek eredményeképpen a beszarábiai parasztpárt háttér fordított a liberális pártnak.

Az erdélyi nemzeti párt a parasztpárttal tervezett fúziójának meghiusulása után új orientációt keresett. Különböző tárgyalások során előbb a néppárt, majd a liberális párt ajánlott fel együttműködést a nemzeti pártnak, de a nemzeti párt kitűzött programjával nem tudta összeegyeztetni a pártokkal való együttműködését. Hosszas tárgyalások után az erdélyi nemzeti pártnak sikerült megegyezést teremtenie a beszarábiai parasztpárttal, amit az elmúlt héten fúzióval pecsételtek meg.

Gyilkosság hat lej házbérért

Elevenen akarta eltemetni áldozatát. A tábla hat évre ítélte a gyilkost

(Nagyszeben, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A múlt év őszén borzalmas gyilkosság történt a szebenmegyei Péterfalva községben. Binder Mihály péterfalvi lakos két szekerceütéssel megölte lakótársát, Kelinder Mihályt. A nagyszebeni törvényszék Bindert három évre ítélte el, de az ítélet ellen az ügyész által bejelentett felebbezés miatt az ügy másodfokán a kolozsvári ítélőtábla büntetőtanácsa elé került, amely Haupt Gusztáv táblabíró elnökelete alatt ma délelőtt foglalkozott ezzel a rendkívül érdekes bűnüggyel.

A tárgyaláson ismertett adatok szerint az előrehaladott koru Binder Mihály lakására fogadta a nálánál jóval fiatalabb Kelinder Mihályt. Abban állapotok meg, hogy a lakóház fejében Kelinder havonként hat lejt fizet. Egy este úgy a házigazda, mint a lakója mulatni mentek. Egy korcsmában ittak s azután hazamentek a közös lakásra. Kelinder valamivel többet ivott mint házigazdája s ezért hazatérve, részegen feküdt az ágyba.

Binder afeletti bosszújában, hogy lakója még a hat lej házbért sem fizette rendszeresen, elhatározta, hogy meggyilkolja lakóját. Fogta a szoba sarkában lévő fejszét s azzal két ütést mért az alvó ember fejére. Binder elment a községi bírósághoz s előadott neki egy mesét, hogy lakója részegen elesett a földön, fejét beleverte a fejszébe és valószínűleg meghalt. A bíró kiszállt a helyszínre, hogy megejtse a vizsgálatot. Jóformán rá sem nézett az ágyban heverő emberre, megállapította, hogy meghalt és engedélyt adott a temetésre.

Binder meg is fogadta ezt a hatósági tanácsot, elszaladt koporsóért és hozzáfogott, hogy áldozatát a koporsóba helyezze. Ez a gyilkosság után öt órával történt és akkor áldozatában még volt élet. Ezt akkor tudta meg a gyilkos, amikor az ontatlan emberről lecsibálta a jó ruhát és a maga rongyos ruháját húzta rá. Akkor még moz-

gott, de azután, hogy a koporsóba helyezte, nem adott semmi életjelt.

Már a ravatalon volt a halott, amikor a szebeni csendőrség tudomást szerzett az esetről és kiszállott Péterfalvára. Megnézték a halottat és az első pillanatban megállapították, hogy nem véletlen balesetnek, hanem gyilkosságnak áldozata. Val-

Katonai diktatura Németország hét védőkörzetében

A bajor rohamcsapatok és a kommunisták készülődései. Franciaország nem hisz a passzív rezisztencia megszüntetésében

(Berlin, szept. 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Németország belső válsága változatlanul tart. A polgárháboru kitörése még mindig közeli lehetőség. A Ruhr-terület valamennyi városában a kommunisták röpiratokat osztogatnak, amelyekben huszonnégy óras tiltakozó sztrájkra hívják fel a munkásságot. Több helyen gyűlést is tartottak és szónokait a kormány és a passzív ellenállás megszüntetése ellen beszéltek.

A kommunisták az ország más vidékein erőteljes tüntetésre készülnek s ez a helyzet előidézheti a kirobbanást. A német nemzetiek ugyanis hatalmas tüntetéseket terveznek és nagy előkészületeket tesznek, hogy tüntetésüket fegyveres ellenállás dacára is megtartsák. Rossbach, a bajor rohamcsapatok vezetője, felhívást intézett a rohamcsapatok tagjaihoz, amelyben elrendeli, hogy a pénteki tüntetésen kivétel nélkül megjelenjenek. Hittler pártja, a nemzeti szocialisták, felhívta az összes motorkerékpárosokat és automobilistákat, hogy a nemzeti szocialista munkáspárt motorkerékpáros és automobilos csapatába lépjenek be.

A kormány egymásután teszi azokat az in-

telőre fogták Bindert, aki aztán egy pillanatig sem tagadta a csendőrségen, hogy lakótársát ő ölte meg.

Az ítélőtábla revízió alá vette a nagyszebeni törvényszék ítéletét és úgy találta, hogy igen enyhe büntetést szabott és ezért a három évi börtönt hat évi fegyházra emelte fel.

telkedéseit, amelyek a passzív ellenállás likvidálását célozzák. A hivatalos lap közli azon rendeletek hatályának megszüntetését, amelyeket a franciák bevonulásakor adtak ki és amelyek az ellenállást szervezték. Ennek dacára Franciaország részéről is bonyodalom van kilátásban. Legalább is úgy látszik, hogy a franciák nem fognak simán az engedékenység útjára lépni, hanem akadékoskodni fognak. A francia sajtó a német kormány proklamációjának szövegéből máris arra következtet, hogy a németek a passzív ellenállást rejtett formában folytatni akarják.

A birodalmi kormány igyekszik enyhíteni a vészhirek hatását. Legújabb kommunikéje szerint az ostromállapot kihirdetését nem a fenyegető veszedelem idézte elő, hanem csak preventív intézkedés volt. Ennek dacára a kormány teljesen harci készülésre való intézkedéseket tesz. A hadügyminiszter a miniszterelnök rendelete alapján a végrehajtó hatalmat hét védőkörzetben táborokkra bízta, négy körzetben pedig kormánybiztosokat nevezett ki. Ezekkel az intézkedésekkel tulajdonképpen Németországban diktatura állott be.

A jasi diákok rendet akarnak az egyetemeken

Bukovinai parasztküldöttek numerusz klauzusz követelnek a kormánytól. A miniszterelnök erőlyesen visszautasította a küldöttség követelését

(Bukarest, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tegnapi minisztertanács az avrigi ünnepségek valamint az épülő kolozsvári görögkeleti székese gyház ünnepségének részleteit vitatták meg. A napirendi pontok letárgyalása után egy husz tagból álló bukovinai parasztküldöttség jelent meg a tanácssteremben.

A delegáció, amelynek tagjai között két parasztruhába öltözött diák is megjelent, a miniszterelnökkel akart beszélni. A delegáció tagjai igen erőszakosan viselkedett, úgy hogy

a minisztertanács korszamu őrségét azonnal koncentrálták.

Óvatosságból a delegáció tagjait egyik üres terembe helyezték el, az ajtót rájuk zárták, a delegáció két tagját pedig a miniszterelnök elé vezették.

Fél óra múlva a terembe zárt delegátusok türelmetlenül kezdtek, döngözték az ajtót és erőlyesen követelték, hogy vezessék őket a miniszterelnök elé. Amikor kérésüket megtagadták, azzal fenyegetőztek, hogy betörnek az ajtót. Az izgalom már tetőfokra hágott, a jelenlévő államügyész a rendőrprefektusért telefonált, amikor Bratianu Jonel miniszterelnök magához kérte a delegáció összes tagjait.

— Mi a kívánságuk? — kérdezte a miniszterelnök a delegáció szónokától.

Numerusz klauzusz akarunk

— volt a válasz. — Kívánjuk, hogy az egyetemeken orvosi fakultásai számára gondoskodjanak megfelelő számú zsidó hulláról.

Bratianu miniszterelnök csodálkozását és rosszaságát fejezte ki a delegáció kérése fölött. Leszögezte, hogy a delegációnak semmi köze az egyetemi kérdéshez. Egyszermind csodálkozását fejezte ki afölött, hogy a delegáció földmives tagjai félre hagyták vezetett magukat felelőtlenül izgatóktól. Majd kifejtette, hogy a kormány az állampolgári jogokat korlátozó

numerusz klauzusz elvét nem alkalmazhatja.

Ami a zsidó hullák kérdéséről, a közoktatásiügyi miniszter rendeletileg szabályozta az ügyet.

— Ezekbe a kérdésekbe különben senki nem sincs beleszóla — mondotta a miniszterelnök. — Ha valami komoly kívánságuk van, mondják el.

A delegátusok elpanaszolták, hogy a bukovinai egyházi alap olesó áron adta bérbe er-

dőt kitermelésre egy vállalatnak, amely horribilis áron adja tovább a kitermelt famennyiséget a falvak népének.

A miniszterelnök megígérte, hogy meg fogja vizsgálni a kérdést, a delegáció tagjait pedig elbocsátotta.

A delegáció szereplését mértékadó politikai körök komolytalan vállalkozásnak minősítették. A delután folyamán egyébként a delegáció nyomatékosan bebizonyította, hogy részolgált erre a megállapításra. A miniszterelnökkel való tárgyalás után ugyanis a delegáció egy kiáltványt függesztett ki az orvostanhangatók egyesületének kapujára, amelyben bejelent, hogy Anghelescu miniszterelnöknek tíz napi határidőt adtak a numerusz klauzusz bevezetésére. Amennyiben a közoktatásiügyi miniszter nem teljesíti a kérést, a bukovinai parasztság, ha kell

vérontás segítségével is megoldja a kérdést

Az izléstelen plakátot a belügyminiszter rendelkezésére a rendőrség elkobozta.

Ugyanakkor, amikor az egész hivatalos román közvélemény egyöntetűen foglal állást a numerusz klauzusz ellen, a lelkiismeretlen izgatók egyik töredéke husz bukovinai parasztfelvonulással próbálta megosztani a közvéleményt. Az antiszemita izgatók utolsó kísérelte is hajótörést szenvedett.

A diákság komoly részének rendet és tanulási lehetőséget állító törekvése egyre több és több teret hódít. Jasi jelentés szerint az ottani diákok többsége az egyetemi tanulmányok rendes folytatásának óhajától áthatva

október elsejére kongresszust hívott össze,

amelyre az egyetemi tanárokat is meghívták.

A jasi egyetem tanácsa holnap dönt afelől, engedélyezi-e a kongresszust és részt vesz-e azon.

— Nagyváradon letartóztatott egy máramaroszigeti tolvaj. Nagyváradról jelentik: A máramaroszigeti rendőrség távirati megkeresést intézett a nagyváradi rendőrséghez, amelyben figyelmeztette a nagyváradi rendőrséget, hogy Viatorisz Antalné régen körözött máramaroszigeti tolvaj. A vizsgálat adatai szerint Nagyváradra szökött. A nagyváradi rendőrségnek sikerült a régen körözött tolvaj. A pályaudvaron letartóztatni. Viatoriszné a mai nap folyamán fedezettel Máramaroszigetre kísérték.

Aki öt házassági ajánlatot kap naponta

Maggie Meller, a házmesterleány karrierje

(London, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány hónappal ezelőtt az egész világsajtót bejárta a hír, hogy Fahmy egyiptomi herceget az egyik londoni előkelő szállodában meggyilkolta a felesége. A gyilkosságot követő tárgyaláson a hercegnőt, akinek leányneve Maggie Meller és egyike a világ legszebb asszonyainak, felmentették a gyilkosság vádjától. A tárgyalás izgalmait annakidején erősen megviselelték a törekeny, elfinomult nőt, aki, hogy az izgalmakat kipihenje, teljesen visszavonult a világtól és hosszú hetekig senkit nem fogadott. Maggie Meller ennek ellenére még ma is abban a szobában lakik, ahol a borzalmas dráma lejátszódott.

Fahmy asszony a gyilkosság révén egyetlen éjszaka világhírré tett szert. Anglia legelőkelőbb nemesi családjai azóta elhalmozzák érdeklődésükkel, a lordok pedig — gyöngésségükkel. Maggie Meller, a volt párisi házmesterleány, most naponta öt házassági ajánlatot kap, legutóbb pedig az egyik nagy párisi színház arra kérte, lépjen fel, akár ha egyetlen estén is, mint énekesnő egy operettben. Egy londoni filmvállalat pedig egy házassági dráma főszerepét akarta vele eljátszatni. A hercegnő azonban mindkét ajánlatot visszautasította. Valószínű, hogy végül is újra a házassághoz határozza el magát és bizonyos, hogy megint csak olyan gazdag emberhez megy nőül, mint amilyen Fahmy herceg volt, mert Maggie Meller, a házmesterleány, megtanulta az életet élvezni és már nem is tudna másképpen élni, mint ahogyan hercegnő korában élt.

Egymillió ember gyűjt bélyeget Németországban

Ezerszeres árat kérnek a nemhasznált bélyegekért

(Berlin, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német bélyeggyűjtők gyűjtési szenvedélye káotikus állapotokat teremtett a piacon. Ezelőtt a használatlan bélyegeknek alig volt értékük, most azonban, minthogy a márka katasztrófális zuhanása miatt egymást érik az újabb bélyegkiadások, egyes fajták ritkaságszámba mennek használatlan állapotban, különösen azok az értékek, amelyeket alig párnapos forgalom után felülnyomással láttak el. Az ilyen bélyegeket inkvizíció módjára keresik, aminek az a következménye, hogy minden egyes újabb portóemeléskor a gyűjtők és bélyegkereskedők megrohanják a postahivatalokat és a közönség csak kézpénzben mentesítheti a leveleket a portó alól, mert a bélyegeket az első órákban szétkapkodták. Másnap az ilyen bélyegekért a névértéknél már jóval többet kérnek. Egyes bélyeg árja ilyenformán nemritkán ezerszeresére szökött fel, így például a reptülőposta és a kölni dóm képével, vagy a Wartburggal klisrozott bélyegek.

Németországban már kerek egymillió bélyeggyűjtő van. A gyűjtők már nem elégednek meg a postabélyegekkel, hanem a különböző hivatalok szolgálati bélyegeire is rávetették magukat. És az állam hallgatólagosan tűri, hogy kétes egzisztenciák hallatlan spekulációt üzennek a bélyegekké, holott lényegesen javítani tudná a saját gazdasági helyzetét, ha maga venné kezébe a használatlan bélyeg árúsítását. Ezek a kétes elemek prédára éhesen állanak lesbe az állami hivatalok előtt. Például, valamelyik minisztériumból jön egy szolgáló egész halom levéllel, amiket már a hivatalban fel kellett volna bélyegeznie. A bélyegeket azonban használatlanul vette magához és egyenesen az ismerős bélyegkereskedésbe siet, aki a bélyegeket kicsereleli birodalmi bélyegekre és zsiros borraival ad a szolgának, aki bérmentesítve fel is adja a leveleket. Az állam tehát nem károsodott, a szolgáló keresetbe jutott, a kereskedő pedig busás hasznot fog zsebrevágni.

Ezideig háromfajta felülnyomós érték van ezekből a szolgálati bélyegekből, melyek összes névértéke százezer márka. Berlinben azonban ezekért a bélyegekért 3—10 millió márkát kérnek és fizetnek. Sok kereskedőnek ivszámra vannak ilyen bélyegeik, melyek áráért sokkal értékesebb önémet bélyegeket lehet vásárolni árveréseken.

Nagyváradon nem tudnak a nagyváradí puccsterről

Hivatalos helyen cáfolják a fascista puccskészülődést. Hodor prefektus és Gussi szigurancafőnök nyilatkozata

(Nagyvárad, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet tegnapi számában bukaresti távirati jelentés alapján megemlékeztünk arról, hogy a bukaresti hatóságok Nagyváradon tegnapi számában részletesen beszámoltunk a bukaresti nyomozás eredményeiről és magunk részéről fentartással közöltük a bukaresti hivatalos jelentést, mert az egész ügyet a Bukarestben letartóztatott Titu Panaitescu tulfűtött fantáziája termékének tartottuk.

Következtetésünket igazolja az a tény, hogy ma Nagyváradra érkezett Samatopol Altonz, akinek a neve az összeesküvésnél kapcsolatban szerepelt és

munkatársunk előtt kijelentette: a fascista mozgalomhoz semmi köze nincs és sejtelve sincs arról, hogyan kerül neve a gyanúsítottak listájára. Nagyvárad három másik vezető román politikusa, akiknek neveit az összeesküvés híreivel szintén kapcsolatba hozták, még nem érkeztek haza Nagyváradra és így nem is védekezhetnek a róluk elterjedt vádakkal szemben.

Munkatársunk egyébként a mai nap folyamán felkereste Hodor Viktor prefektust, aki munkatársunk kérdésére kijelentette, hogy a vizsgálatról hivatalosan nincs tudomása. Ugyanezt a kijelentést tette Gussi Aurél sziguranca főnök is.

Bosel hadat üzent Castiglioniak

Középeurópa két legnagyobb pénzkapacitása. Castiglioni önálló bankházat alapít

(Budapest, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Romániában is sokan ismerik Castiglioni Camillo nevét. Nemrég Erdélyben járt és Bukarestben is tárgyalt a Magyar-olasz bank érdekeltségének kiterjesztéséről. A bécsi és budapesti lapok most sokat foglalkoznak Castiglioniakkal, aki a múlt héten Bécsben tárgyalt a banknak egy újabb tranzakciójáról. Ezzel kapcsolatban érdeklődéssel pertraktálják, hogy Castiglioni, aki négy év óta a Magyar-olasz bank irányításában minden komplikáció és zavar nélkül vett részt s aki itt a bankrészvény elosztódása tekintetében semmiféle kielégést nem engedett meg magának, az osztrák piacot számos nagyszabású metamorfózison ment át.

Tudvalevő, hogy a Magyar-olasz bank megalapításakor Castiglioni a bécsi Depositenbank elnöke és fő részvényese volt és az alapításban a Depositenbank is önálló tényezőként vett részt. Ennek kapcsán szoros nexus jött létre a Magyar-olasz bank és a Depositenbank közt, közös ipari alapítások, szindikátusi üzletek és egyéb érdekeltségek kapcsolták össze a két pénzügyet. Alig másfél évvel az alakulás után Castiglioni és a Depositenbank közt elhidegült a viszony, illetve a bécsi bank akkori vezérigazgatója, Goldstein Pál akcióból lépett Castiglioni ellen és titokban összevásárolta a tőzsdén és a tőzsdén kívül a Depositenbank részvényeinek tetemes részét.

Amikor Castiglioni rájött erre a manőverre, akkor már Goldsteinnek olyan számottevő kontingense volt, hogy Castiglioni célszerűbbnek látta, hogy részvényállományát nagy hásszal értékesíti és kivonult a Depositenbankból. A megállapodás hamarosan létre is jött, Castiglioni felhagyta pozícióját a banknál és Neumann Gáborral együtt kilépett onnan.

Ezután híre járt, hogy Castiglioni önálló bankházat létesít, kizárólag iparvállalataival foglalkozni és egyetlen bécsi bankban sem vállal érdekeltséget. Rövid ideig úgy is látszott, hogy Castiglioni tényleg nem foglalt helyet a bécsi bankpiacon, néhány hónap múlva azonban kipattant a hír, hogy Castiglioni megszerezte az Union-bank részvény többségét. Nehéz tárgyalások után Castiglioni tényleg helyet foglalt a Union-bankban és természetesen, hogy a Magyar-olasz bank, amely a Depositenbankkal való összeköttetése jórészt likvidálta, szintén bekapcsolódni készült az Union-bankba, amelyhez az Agrár-bank és Barta Arnold révén régi szálak fűzték. Alig jött létre azonban a megállapodás Castiglioni és az Union-bank közt, máris újabb ellenakció indult meg a tőzsdén és hamarosan kiderült, hogy Bosel vásárolja össze az Union-bank részvényeit. Másodszor támadták meg

orvul Castiglioni és Castiglioni másodszor is kitért a roham elől s ugyancsak horribilis nyereséggel tudott az Union-bank részvényeiből birtkontingensen, amelynek révén most már Bosel rendezkedett be az Union-bankban, viszont a Castiglioni-ház formális megalapítása újra aktuálisá vált.

Azóta valóban folytak az előkészületek avégből, hogy a Castiglioni-bankház Neumann Gábor vezetésével megalakuljon és az összes iparvállalatokat közösen irányítsa, a bécsi piacon azonban nem tartják kizártnak, hogy Castiglioni egy harmadik bécsi bankra csap le és ez a hatalmas és energikus szellem mégsem mulasztja el az alkalmat, hogy a bécsi bankpiacon a régi formák közt domináljon. Ez a bizonytalanság és az a lehetőség teszi aktuálisá és közérdekűvé azt a kérdést, vajjon mi a magyarázata annak, hogy mi alatt Castiglioni a magyar pénzpiacon évek óta megőrizte eredeti érdekeltségét és szilárdan állt a Magyar-olasz bank mögött, a bécsi piacon egyre újabb és újabb pálfordulások voltak, amelyek esetleg még nincsenek is lezárva.

— Kibővítik a vasúti hálózatot Erdély és a regát közt. Bukarestből jelentik: Mosoin közlekedésügyi miniszter Erdély és a kikötők közötti forgalom fokozása céljából Brassó—Neholasi és Buzeu között új vonat építését vette tervbe. Az új vonal Erdély déli részét közvetlen összeköttetésbe hozza a Braila—Konstanca—Galac közötti vonallal. Bod állomás (Brassó) és Galac között kettős vonalat állítanak fel, hogy a predeal—bukaresti vonalat felszabadítsák a hatalmas teherforgalom alól. A livizen—bumbestii vonal kiépítése által a zsilvölgyi szentelepek közvetlen összeköttetést nyernek a régi királysággal. Ez lesz a legrövidebb vasúti összeköttetési vonal Csehország és a régi királyság között. A Nagyvárad—Craiova, illetve Bukarest közötti összeköttetés élénkítése céljából Vascan és Halmagy között építenek új vonalat. A Bánság forgalmának könnyebb lebonyolítása céljából a Karansebes és Resica közötti vonalat kiépítik. Megvalósult Bázis összeköttetése is a fővonallal. A munkálatok építési programjába elsőnek a Vascan—Halmagy közötti vonalat vették fel, mivel az Arad és Nagyvárad közötti forgalom lebonyolítására kevés volt egy vonal. Kiépítése céljából a jelenlegi Borosjenő—Csermő csonka szárnyát Hollóság meghosszabbítják.

— Feloszlatták a nagyváradí önkéntes tüzoltó egyesületet. Nagyváradról jelentik: Bucico Coriolán polgármester miniszteri rendeletre hivatkozva, a mai nap folyamán a nagyváradí önkéntes tüzoltó egyesületet, tekintettel arra, hogy az önkéntes tüzoltók több mint husz százaléka nem román nemzetiségű, feloszlatta. Az egyesület vezetősége Bukarestben küldöttségileg keres orvoslást a feloszlátás miatt.

Férfikalapokat

fest,
tisztít,
formál
és vasal

Fehér István kalaposmester,
Cluj, Unió-utca 21. Redout.

Postai megrendelések is eszközöltemek!

Vágott és vágatlan tűzifát

waggon, öl és mázsatételekben, ugyszintén
Meszet, Cementet és Gipszet
legolcsóbban szállít a

CALCIT MÜVEK R.-T.

Str. Dragalina (v. Fellegvárt-ut) 9.
Telefon interurban 11-06.

1 m³ oltott mész 400 lei

Az Uj Kelet
napil
Felelés szer
Az Uj Kelet
-jelölés
Óromániában
Rador
hirdet

A Préz szavai, a

Hivságok
hivságok

Embernek
amelyek

Egy nemz
de a vilá

És a nap
liheg a he

Megyen de
kerülve, k
és kerenge

A patakok
de a tenge
ama helyre
oda isméte

Minden föl
ember azt
szem nem
fűl nem tu

Ami volt:
ami történt
és semmi u

Ha volna is
ime tekints
rég meg vol
melyek hajd

Nincsen meg
s későbbiek
bizony, hogy
azoknál, akik

Én a Prédik
egész Jisra
és szívem rá
és hogy vizs
ami történe
gonosz gyötr
az emberfián
önmagukat v

Vizsgálódván
akik megtört
s ime, hivság
Ami görbe, n
és a hiányoka

Beszéltem én
ime bölcsesség
és többet ma
kik előttem v
és sok bölcses

És ráadtam s
és hogy megö
most tudom:

Mert hol sok
és aki tudást

— Elind

Szerdán éjjel ind
telepeseinek első
huszonöt emberbe
száll a „Románia
sodik csoport a
tőber hatodikán,
a hajóval utazik
a Zsidó Nemzeti
hogy a Keren E
szerződést. Ezzel
hogy Glasner Ak
deményezésére ak
lepesnek, akik az
de nem rendelk
szükséges anyagi
társadalom kölcsön
zésre a szükséges
sodik kivándorló

fascista mozga-
ne sincs arról,
listájára. Nagy-
olitikusa, akik-
szintén kap-
haza Nagyvá-
a róluk elter-

nai nap folya-
tust, aki mun-
gy a vizsgálat-
Ugyanezt a
ranca főnök is.

ló bank-

asodszor is ki-
bilis nyereség-
yeiből birt kon-
Bosel rendez-
Castiglioni-
álissá vált.
születék avé-
Neumann Gábor
az összes ipar-
esi piacon azon-
Castiglioni egy-
ez a hatalmas
asztja el az al-
a régi formák
ág és az a le-
tívét azt a kér-
nak, hogy mi-
acon évek óta
szilárdan állt a
piacon egyre
amelyek eset-

zatot Erdély
entik: Mosoiu
és a kikötők
ból Brassó-
onat építését
ly déli részét
a Braila—
Bod állomás
vonalat álli-
aresti vonalat
orgalom alól.
ítése által a
összeköttetést
lesz a legtró-
szlovákia és
rad—Craiova,
ttetés élénk-
között épite-
lmanak köny-
Karánsebes és
egvalósult Bá-
A munkála-
a Vascan—
fel, mivel az
lom lebonyo-
Építése céljá-
ő csonka szár-

adi önkéntes
jelentik: Bu-
rendeletre hi-
gyvárad önkén-
arra, hogy az
százaléka nem
egyesület veze-
keres orvoslást

ifát
en, ugyszintén
lipszet
állit a

K.R.-T.
vart-ut) 9.
11-06.

lei

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

(Romániában és külföldön az „Uj Kelet“ részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.)

A Prédikátornak, Dávid fiának szavai, aki király volt Jerusáljmban

— Héberből Gitszkalay János —

Hivságok hivsága, mond a Prédikátor,
hivságok hivsága, mert minden hiuság.

Embernek mi haszna sok fáradságában,
amelyekkel fárads a napnak alatta:

Egy nemzedék mulik, más nemzedék támad
de a világ minden fönnáll mindörökké.

És a nap csak fölkel és a nap legyugszik
liheg a helyére, ahol újra fölkel;

Megyen déliránynak, körbefut északnak
kerülve, kerülve száguldoz a szél is
és kerengéséhez visszatér a szél is;

A patakok is mind a tengerbe folynak,
de a tenger mégis sohasem telik meg
ama helyre, hová a patakok folynak
oda ismételtlen visszatérnek folyván.

Minden földi dolgok ingyen fáradoznak
ember azt nem bírja elmondani szóval,
szem nem tud eléggé jóllakni látással,
fül nem tud eléggé megtelni hallással.

Ami volt: csak az volt, ami lesz jövőben
ami történt: az csak, ami fog történni
és semmi új nincsen a napnak alatta.

Ha volna is egy s más, amiről mondhatnók
ime tekints erre, új dolog ez mégis:
rég meg volt az is már, amaz ösidőkben,
melyek hajdanában mielőttünk voltak.

Nincsen megemlékezés az előbbváltakról
s későbbiekéről se, akik majd csak lesznek
bizony, hogy nem lézen emlékezés róluk
azoknál, akik majd utóljára jönnek.

Én a Prédikátor, ime király voltam
egész Jiszraelen Jerusáljmban
és szívem ráadtam istenkutatásra
és hogy vizsgálódjak bölcsességgel minden
ami történés van az égnek alatta:
gonosz gyöttrődés ez, akit adott isten
az emberfiának, arra, hogy gyötörjék
önmagukat véle.

Vizsgálódván láttam mindama dolgokat
amik megtörténtek a napnak alatta:
s ime, hivság mind s hajszolása szélnek;
Ami görbe, nem bir egyenessé válni
és a hiányokat nem lehet számlálni.

Beszéltem én igyen a szívemmel, mondván:
ime bölcsességet én gyarapítottam
és többet magamnak, mint azok, mindannyin,
kik előttem voltak Jerusálem trónján
és sok bölcsességet, szívem, s tudást látott;

És ráadtam szívem bölcsességtudásra
és hogy megösmérjek minden balgaságot:
most tudom: ez is csak szélnek hajszolása.
Mert hol sok bölcsesség, sok a keserűség
és aki tudást gyűjt, az fájdalmat halmoz...

— Elindultak a teladaszi települők.
Szerdán éjjel indult el az erdélyi kolónia újabb
telepeseinek első csoportja Palesztinába. A mintegy
huszonöt emberből álló transzport október elsején
száll a „Romania“ nevű konstancai hajóra. A má-
sodik csoport a „Draga“ nevű hajón indul ok-
tóber hatodikán, ugyancsak Konstancaból. Ezzel
a hajóval utazik Palesztinába dr. Weissburg-Chaim,
a Zsidó Nemzeti Szövetség ügyvezető alelnöke is,
hogy a Keren Kajemettel megkösse a végleges
szerződést. Ezzel kapcsolatban arról értesülünk,
hogy Glasner Akiba főrabbi és Janovitz Géza kez-
deményezésére akció indult meg, hogy néhány tel-
epesnek, akik az összes feltételeknek megfelelnek,
de nem rendelkeznek egy Achuz-felszereléshez
szükséges anyagi eszközökkel, a kolozsvári zsidó
társadalom kölcsön formájában bocsássa rendelkezé-
zésre a szükséges tőkét. Ezek a telepek is a má-
sodik kivándorló csoporttal indulnak Palesztinába.

— Válság az erdélyi építőiparban. A sok válságot megért építőipar ma újra katasztrófális helyzet előtt áll. Az építőszezon kezdetén mutatkozó gyenge építkezési kedv következtében a téglagyárak is alkalmazkodtak a vállalkozók előre várható lefokozott igényeihez és a termelést nagymértékben korlátozták, aminek most káros hatása most erősen érezhetővé vált. A vállalkozók igen jelentékeny része a katasztrófális mértékben mutatkozó téglahiány miatt kénytelen a munkát beszüntetni s így — tekintettel a szezon előrehaladott voltára — igen kétségessé vált a város területén ez évben megkezdett építkezések befejezése. A munkások és vállalkozók között a munkaügyi direktorátus előtt kötött egyezmény alapján a bérek tekintetében létrejött egy négy százalékos béremelés megegyezés s így az a helyzet, hogy van kőműves, van munka, ellenben téglahiány miatt az építés alatt lévő házak egy tekintélyes részét még sem lehet fedél alá hozni.

— A román flotta a jugoszláv trónörökös keresztelő ünnepségén. Bukarestből jelentik: A legközelebbi napokban a román dunai hajóraj Belgrádba megy, ahol résztvesz a trónörökös keresztelési ünnepségén.

— A főváros intellektueljei a magas adókirovások ellen. Bukarestből jelentik: Tegnap délelőtt a fővárosi intellektuelek a Liedertafel teremben gyűlést tartottak, amelyen tiltakoztak a talzott adókiutetések ellen. Dobrescu, az ügyvédszövetség elnöke, Istráte Micescu kamarai dékán és dr. Radulescu beszédei után az értekezlet elhatározta, hogy összehívja az intellektuelek országos kongresszusát.

— Egy angol őrnagy tragédiája. Londonból táviratozzák: Különös baleset történt Londonban a Cecil-szállóban. A szálló egyik negyedik emeletén vett lakást Freemann őrnagy, aki két nappal azelőtt vezette oltárhoz Maldon képviselő leányát. Az őrnagy kiesett az ablakból és a kövezeten holtra zuzta magát. Az asszony, aki a szerencsétlenség pillanatában nem tartózkodott a szobában, azt állítja, hogy öngyilkosságról szó sem lehet. A szerencsétlenség úgy történhetett, hogy Freemann ki akarta nyitni az ablakot és közben egyensúlyát veszítve, kibukott.

— Bernard Shaw Budapestre megy. Budapestre jelentik: A világhírű angol író, Bernard Shaw Budapestre készül s ott felolvasást fog tartani. Tiszteletére a Magyar Színház az „Orvosok“-at, a Vigszínház a „Candida“-t, a Nemzeti Színház pedig a „Caesar és Cleopatra“ című Shaw-darabot hozza színre akkor parádés előadásban.

— Egy amerikai tudós komponálógépet talált föl. Newyorkból jelentik: A washingtoni lapok közlése szerint a csikágói egyetem egyik professzora, aki Amerikának legkiválóbb bakteriológusa, olyan mechanizmust talált föl, amelynek nagy szerepe lesz a zenei életben. A találmány zongorára vagy pianóra alkalmazható készülék, amely ha bekapcsolják, pontosan leírja a lejátszott darabot a legaprólékosabb és legfinomabb árnyalatokkal, a tempók jelzésével és általában mindennel, ami a kottában benne van. A professzor azért találta ki ezt a készüléket, mert a felesége rendkívül tehetségesen improvizál zenedarabokat, de nincs hozzá sem elméleti tudása, sem pedig türelme, hogy kompozícióit papírosra vesse. Ezután, ha az asszony ismét improvizálni fog, átadja a teleírt tekereset bármely zeneértő embernek, aki lemásolja és egyuttal hangszereli. A szép melódiák tehát, amelyek eddig kárba veszttek, ezután megmaradnak. Egy maliciózus zenekritikus azt írta a találmányról szóló cikkében, hogy a tudós talán azért csinálta ezt a gépet, hogy szakértők ítélete alá bocsáthassa feleségének kompozícióit, mert azt reméli, hogy olyan véleményt mondanak róla, amellyel örökre elveszik az asszonynak a kedvét az improvizálástól.

— A Keren Kajemet közleményei: Az összes bizalmiemberek ismételtlen és nyomatékosan felkértek, hogy a Keren Kajemeth perselyeket sürgősen ürítsék ki, a Keren Kajemeth templomi és egyéb adományokat sürgősen inkasszáltassák és a begyűlt összegeket pontos kimutatás kapcsán lehetőleg postautalványon alanti címre küldjék be, vagy „Fondul National Evreesc“ folyószámára a Banca Marmorosch, Blank & Co. S. A. Sucursala, Cluj-hoz utalják át. Közöljük egyben, hogy a Keren Kajemet falinaptárak Irodánkba megérkeztek, hol bizalmiembereink míg a készlet tart, egy-egy példányt ingyen átvehetnek, vagy 5 lei beklüldése ellenében azt postán beküldjük. Keren Kajemet le Izrael Erdélyrészi Irodája Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.

— Borzalmas bányakatasztrófa Lengyelországban. Krakóból jelentik: A dombrovai bányatelepen a „Reden“ bányában légrobbanás következtében tűz ütött ki és eddig ötven szénégett holttestet emeltek ki a bányából. A katasztrófa okáról azt jelentik, hogy két munkás a bánya keleti részén munkaközben egy falra bukkant, mely egy gázokkal telt, évek óta befalazott kamrát zárt el. Egy erős dinamittöltény robbanása a falban nagy lyukat vágott, melyen át a kamarában levő gázok a bányába hatoltak és robbanást idéztek elő, mire tűz ütött ki. A tüzet a felszínen csak későn vették észre és már sikerült eloltani, a veszély azonban még nem hárult el teljesen, mert a bánya alatt háromszáz kilogram lőpor van felhalmozva. A mentőakció folyik. A tűz fészket már ötven méterre megközelítették, továbbá azonban nem tudtak még hatolni a türheterlen hőség miatt. Az anyagi kár még felbecsülhetetlen. Hónapokig tartó munkába fog kerülni a bányamunka újakezdése.

* Orvosi hír. Dr. Roth Marcell operateur, a cluji sebészeti klinika tanársegédje rendelését Piata Unirei (Fötér) 9 szám I. emelet alatt megkezdte. Rendel délután fél 3-tól 4-ig.

— Lloyd George amerikai körutja. Londonból jelentik: Lloyd George szombaton, szeptember 29-én fog hajóra szállani Southamptonban, hogy az Egyesült-Államokba utazzék. Első állomása Csikágó lesz, azután Washingtonba és Filadelfiába megy, utána a Niagra vízeséshez. A kanadai kormány meghívását is elfogadta a volt miniszterelnök.

* Désre „Holzer“ női kabátok érkeztek „Frank“ divatruházba.

— Simon Judit mint dráma. Budapestre jelentik: Kiss Jenő Sándor, Kiss József fia, aki mint tárcairó lelkes munkása a magyar irodalomnak, atyja Simon Judit című balladájából drámát ír.

* Szamosvölgye közönsége figyelmét felhívjuk a női és férfi ruha és kabátkelmék óriási választékára, vászon- és kelengyekülönlegességekre nagy raktárára, mely Désen Birónál van.

— D'Annunzio zenét komponál. A Musical Digest című newyorki zenei lap értesülése szerint D'Annunzio, ki jelenleg Bresciában lévő kastélyában él, melodramát írt „Tévelygő lélek“ címmel és a melodramát ő maga zenésítette meg. Az érdekes zenés drámát Bresciában fogja bemutatni az ódon várkastély színházában.

— Novemberben lesz a Roboz-testvérek ügyében a főtárgyalás. Budapestre jelentik: Roboz Imre és Béla ellen indított bünvádi eljárás során a vádlottak azt a kifogást emelték, hogy cselekményük sajtóbüntett és így elévülés címén kérték a vizsgálat befejezését. A vizsgálóbíró az elévülési kifogást elutasította. Az ügyben novemberben lesz a főtárgyalás.

— Rendőri hírek. Pethe Juon Hosszutcui lakos feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, akik szerdán éjjel behatoltak lakásába és kamarájából háromezer lej értékű élelmiszert loptak el. A betörők olyan csendben dolgoztak, hogy a háziak nem lettek figyelmesek arra, hogy a lakásban idegenek is tartózkodnak. — Az ügyeletes rendőr a CFR új futballpályáján egy esőköpenyt talált, amelyet igazolt tulajdonosa átvehet az I. kerületi rendőrségen. — Kardos István nagyváradi hivatalnok feljelentést tett a rendőrségen, hogy tegnap este az állomáson ismeretlen zsebtolvaj ellopta hatezer lejt és iratait tartalmazó pénztárcáját.

— Aradon öngyilkos lett egy uriaszony. Aradról jelentik: Nikolajevits Józsefné, született Csáky Eszter harminchéteves uriaszony, szombaton este szíven lötte magát és meghalt. Öngyilkosságának oka ismeretlen, amennyiben az uriaszonynak sem vagyoni, sem családi körülményei nem voltak olyanok, amelyek indokolnák tettét. A legnagyobb valószínűség az, hogy az utóbbi időben buskomor asszony pillanatnyi elmezavarában követte el az öngyilkosságot.

— Ázsiai kolera Pozsonyban. Bozsonyból jelentik: A Dunaparton fekvő orosz barakkban vasárnap éjjel gyanus körülmények között meghalt egy asszony. Az orvosszakértők véleménye szerint az asszony halálát ázsiai kolera okozta. A városi hatóság azonnal megtette a kellő óvintézkedéseket és a kétszázötven oroszot megfigyelés végett a járványkórházba telepítették.

* A fejfájás, szédülés, mellszorulás, szivdobogás oly eseteiben, melyek dugulástól származnak, a Ferenc József keserűviz kitisztítja az mészés utjait és elhárítja a vértolulást. (3)

Fiatalt, szép, művelt leánynak keresek olyan bochert, aki német és magyar szónoklatokat tud tartani. Rabbi állásomat úgy átadom. Leveleket „Existencia” jellegre az Uj Kelet szerkesztősege továbbítja.

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Barjiiu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Ősz haja

viSSzakapja eredeti színét a

Hajregenerator

néhányszori használata által.

1 üveg ára használata utasítással **20 lei**

Kapható kizárólag **FEKETE DROGÉRIA** Targu-Mures

Engros

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.

Endetail

Mindenféle poharak, demyonok, palackok,

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

Cluj, Piața M. Viteazul (Széchenyi-ter) 39, Telefon 954.

Ládagyár

Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szétszedett részeken megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napon

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyar Cluj, Strada Cernaui (volt Kajántól-ut) 1 szám

GÁRDI és TÁRSA

fényképezési műtermei Cluj-Kolozsvár, str. Saguna (v. Bartha Miklós-utca) 13

Fortrék, gyermekfelvételek, nagytűsok

KÖTÖTT ÁRUK LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSA

HELIOS

Főtér 7.

Szvetterek, kötött ruhák, jumperek, sálak, harisnyák és keztyűk. Jumpergyapjuk minden színben

Eredeti gyári árak!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Kétes C. M. 1. Jelzett multkori levelét nem kaptuk meg, mert mi minden olvasónknak a kérdéseire felelünk. Mostani leveléhez mellékeltem „Háman és Cuza” című verse purimkor alkalmi lapban; talán lekölhető volna, mi azonban nem közölhetjük, bármennyire szimpatikusnak találjuk is a tartalmát. 2. Olyan német város, melynek aránylag ugyanannyi zsidó lakosa van, mint Frankfurtban: Hamburg, Danzig és Berlin. A kisebb városokban alig, vagy nagyon kevés zsidó van. 3. Az új alkotmány szerint Romániában nincs halálos ítélet.

Egy zsidó leány. Cluj. Méltatlankodása teljesen indokolt, de mégsem szabad ezért a cionistákra haragudnia. Ők igazán nem tehetnek arról, hogy a Kol-nidrehez nem engedték be jegy nélkül a templomba. S a templomi gondnokság rendeletének végrehajtásával megbízott két tüzoltó az ön esetében is csak azt tartotta szem előtt, hogy a kis betogadóképeségű templomban ne legyen tulzufsultság, ami tüzbiztonság szempontjából nem megengedhető. Ez egyébként minden városban — külföldön is — úgy van, hogy nagy ünnepeken csak jeggyel lehet résztvenni az istentiszteleteken, mert ebből a jövedelemből tartják fenn a templomot. S emiatt volna az a nagy antiszemizmus? Aligha. Általában az a véleményünk, hogy levelét első felindulásában írhatta.

B. Klára, Mezőtóhat. Gyógyszerészi pályára is csak felvételi vizsgával iratkozhat be. Fogtechnikusnak nem kell egyetemet végeznie, de csak úgy önállóíthatja magát, ha orvosi diplomát szerez. Különböztet is pályaválasztási tanácsokat nem adhatunk anélkül, hogy képességeit, anyagi és más viszonyait ismernénk. Fogászati fakultása csak a berlini egyetemnek van, ahová nehezen veszik fel s akkor is olyan diplomát kap, mellyel csak külföldön praktizálhat.

S. Gyula, Brassó. Nem ismerjük az összes Palesztinába induló hajók nevét, de tudjuk, hogy a „Romania” október elsején indul Konstancából. Ez luxushajó. Értesülésünk szerint a „Bucuresti” és „Constanta” is közeledik Románia és Palesztina közt, azonkívül a Fabre Line és más kivándorlási társaságok hajói is indulnak részint a galaci, részint a konstancai kikötőből. A vizumot az Erdélyrészi Palesztinahivatal szerzi meg (Cluj, Cal. Regele Ferdinand 48.), amelytől részletes felvilágosítást kaphat.

F. Pál, Dés. Készséggel rektifikáljuk, hogy a közoktatásügyi minisztériumban járt zsidó küldöttségben Déset nem Kohn Dávid és Klein Nehemias képviselték, hanem Berger Nándor iskolaszéki elnök terjesztette elő az ortodoxia iskolaiügyi sérelmeit.

Dávid József, Cluj. Mexikóba kivándorlási engedély nélkül kimehet, mert nincs kvóta.

Fontos X., Gyulafehérvár. Giszkalay itthon van és azt üzeni, hogy a kéziratok egy részét már átolvasta, de most más elfoglaltsága is van, kéri önt, legyen türellemmel. A kritikát valamennyi írásáról levelben fogja közölni.

K. Lajosné, Ghimesfagét. 1. Csak száz lejnél kisebb összeget vihet át a határon, élelmiszert pedig félkilóig kézipodgyásként.

Meridian, Buziásfürdő. Kéziratát, bár érdekes a témája, nem közölhetjük, mert időhöz kötött irodalmat, melynek aktivitása már rég elmúlt, nem használhatunk. Próbálkozzék talán másvalamivel.

Sch. Jakab, Felsővisó. Nem szeretünk belső hitközségi ügyekbe avatkozni. Később talán foglalkozni fogunk az esettel.

Ha művészi kivitelű vasbutort

szákar venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse sajnalja az utat SZÉKELY ÉS RÉTI ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butorterméit Asztalok furnírszükségeiteket legolcsóbban itt szerezhetik be

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor

Szombat délután 3 órákor: Vengerkák. Olcsó helyárakkal. Sorozatszám 51.

Szombat este 8 órákor: Marinka a táncosnő. Másodsor. A premier szereposztásával. Rendes helyárakkal. Napibérlet 16. szám A. Sorozatszám 52.

Vasárnap délután 3 órákor: Csárdáskirálynő. Zöldhelyivel, Sümegivel, Neményivel, Bányással. Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 53.

Vasárnap este 8 órákor: Marinka a táncosnő. Harmadsor. A premier szereposztásával. Premier helyárakkal. Bérletszünetben. Sorozatszám 54.

A színházi iroda hírei:

E hétnek minden estéjén, sőt a következő hét legtöbb estéjén is Marinka, a táncosnő fog színpadra lépni. A jövő heti előadásokra a pénztár csak vasárnap kezd árusítani a jegyeket. A főszerepeket minden este Kolbay Ildikó, Neményi Lili, Tolnay Andor, Berký József, Leóvey Leó, Cselle Lajos, Izso Miklós és Mihályfi László fogják játszani. Lesz Marinka, a táncosnőnek egy másik premierje is, amikor az összes vezető szerepeket mások fogják játszani. — Marinka, a táncosnő sorozatos előadásai csütörtökön egy napra meg fognak szakadni, hogy helyet adjanak Shakespeare Othellojának, amelyre hetek óta rendkívüli ambícióval készül a színház. Ez lesz a Shakespeare-ciklus első estélye. Táray Ferenc fogja a címszerepet játszani, Desdemónát felváltva László Margit és Könyves-Tóth Erzsébet, Jagót szintén felváltva Forgács Sándor és Mihályfi László. Az előadást Táray Ferenc rendezi, bevezető előadást Janovics Jenő dr. fog tartani. A Shakespeare-ciklus csütörtöki ünnepi megnyitóját premierbérletben tartják meg. — Szombaton délután a Vengerkák adják olcsó helyárakkal s a főszerepekben Poór Lillivel, Baróti Erzsével, Miklóssy Margittal, Laczkó Arankával, Mihályfi Lászlóval és Lengyel Vilmosmal. — Vasárnap délután pedig a legnépszerűbb magyar operett, a Csárdáskirálynő van kitérve mérsékelt helyárakkal és új szereposztásban: Zöldhelyivel, Sümegivel, Neményivel, Bányással és Leóveyvel. Mind a két délutáni előadásra előre lehet váltani a jegyeket

MOZGÓK MŰSORA

Egyetem-mozgó: Szombat, szeptember 29-én:

Figyelem! A világ legnagyobb filmje! **Essex grófia.** Történelmi dráma Angol Erzsébet zsarnoki uralkodásának idejéből. 7 óriási felvonás, 4000 méteres film. Huszár Károly magyar filmművész vendégszereplése. A vérszomjas asszonyzsarnok szerelmi kudarcra és bosszúja. Világszenzáció Kolozsvárt! Vasárnap, szeptember 30-án: Essex grófia.

Urania-mozgó: Szombat, szeptember 29-én:

A bosszu álarca. Kolosszális cirkuszdrama hat nagy felvonásban. Főszerepben a szenvedélyek királynője, Soava Gallone, a halhatatlan drámai művésznő. Egy hosszú felvonáson keresztül a világ legnagyobb cirkuszának nagyszerű mutatványai. Egy bohóc szerelmi kálváriája. Vasárnap, szeptember 30-án: A bosszu álarca.

Apolló-mozgó: Szombat, szeptember 29-én:

A halál szokéja. Szenzációs sportdráma öt felvonásban. Főszerepben Maria Corvin. Izgalmas löverseny Kolozsvárt. Futtatás a halálba! Vasárnap, szeptember 30-án: A halál szokéja.

Előadások kezdete délután 3 órától.

Központi Téli kert Bar

Uj tagok! Uj táncok! Uj műsor!

Asztalok előre lefoglalhatók Telefonszám: 6-08

Csecsemők, kisgyermek-ek ideális ápolószere a Höfer-féle gyermek hintőpor és Höfer-féle gyermek-crém!

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

szabókellékek és Cluj, str. Mlia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. Rothmann Márton rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidékimegrendeléseket postán eszközöl

TUNGSTROLAM

A legjobb villanykörte! Mindenütt kapható!

Coloniale Kereskedelmi RT

Ajánlja: Fűszer, gyarmatáru, export-import cikkeit!
A Temesvári Műmalom
Concarnhez tartozó összes malmok lisztjeinek főlerakata

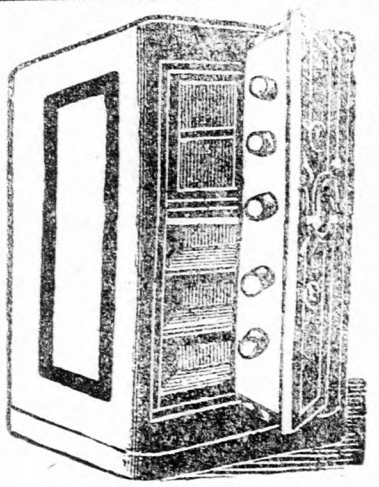
M.-Vásárhely

Fabrică
de case de bani
Geldschrank - Fabrik
Pénzszekrénygyár

JAKABFI & CO.
TIMIȘOARA

Str. Timofei Cip.
(Battyány-utca) 3. szám
Telefon 12-68

Képviseltek Erdély
részére kerestetnek

ALAPÍTÁTOTT
1873

SEEMANN

ÉPÜLET, MŰLAKATOS, VAS- ÉS RÉZ-
BUTOR, JÉGSZEKRÉNY, KOVÁCS-
FUVÓ ÉS MÉRLEGGYÁROS
KOLOZSVÁR

Ugyanott eladó egy 6. cséplőgarnitúra
elevátorral vagy anélkül

CEMENT- IPARI GÉPEK

Cementtöcserepek, beton-
és salaktéglák, üreges beton-
blokkok, padló-, járda- és
garnitoidlapok gyártására,
kézi és erőhajtásra, formák,
betoncsövek, kutgyűrűk, lép-
csők, vályuk stb. előállítá-
sára, közúti, hengerművek,
betonkeverők, I-a cement-
festékek. Te jes asbestcement
pa'agyári (Eternit) berende-
zések. — Betonkeverőgépek

MODERNA

ÉPÍTŐIPARI GÉPEK ÉS RADIATOR
R-T. BRASSÓ, KIS-UTCA 12. SZÁM

Árlapok, költségvetések és
látogatás díjmentesen

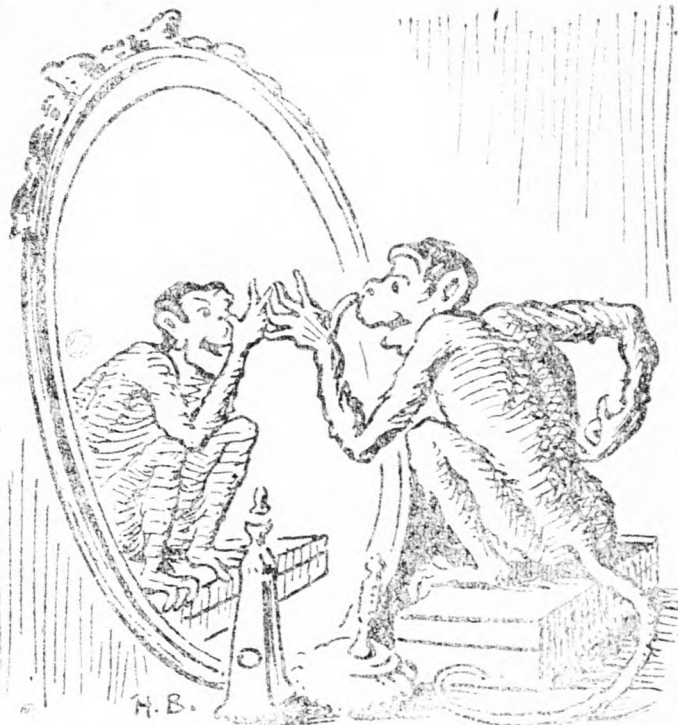
Raglánok,

öltönyök, gyermekruhák
megérkeztek

M. Neumann

céghez Cluj,
Piața Unirei 14.

Telefon 431.

BUTORŰVEGEKET, TÜKRÖKET

Barok, csillag és virágcsiszolással,
valamint adotti rajzok után
művészi kivitelben készít
HUNWALD, üvegsziszoida és tükörgyára
CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Vlahuta (v. Bolyai-utca) No. 3.
Hibás tüköröket újra fonsoroz

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 * Sürgönyc.: Juvaere, Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogászati arany * Arany, ezüst és
és forrasztó " * platinabeváltási

Kienzle és Schwarzwaldi órák képviselője, gyári lerakata
Csak viszontelárusítóknak!

Nyomdák Dobozgyárak Könyvkötészetek figgelmébe!

Képviseljük:

Typograph G. m. b. H. Berlin:
Universal „B” típusú szedőgépek és alkatrészek
Frankenthal Schnellpressenfabrik, Frankenthal:
kő és könyvnyomdagépek, körforgó (rotációs) gépek
Heidelberger Schnellpressenfabrik, Heidelberg:
automatikus kiszolgálású tégely gyorsajtók

Chr. Mansfeld, Leipzig:
könyvkötészeti és cartonage gépek

Klinghard-sche Schriftgisserei u. messinglinien-
fabrik, Leipzig: cím és kenyérírás, rézleniák.

Szállítunk raktárról:

a legkiválóbb minőségű festéket, hengermasszát,
füződrótot és a nyomdaiparban használt
összes anyagokat.

Technica R.-T. Tg.-Mureș

Sürgönycim: Technica. — Telefon 3-36

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

KOSSUTH LAJOS-UTCA 24.

Mindenki legszívesebben

1497

Kapható:
Fiókraktár Cluj,
Regele Ferd. 14
(Wesselényi - u.)

TURUL CIPÓT

visel, mert az elegáns, tartós és jutányos

Gyermek-
kabátok 800
lejtől, hoák
900 lejtől
feljebb

Izrael Dezső szücsáruháza

Cluj, Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35

Legujabb szörmemodellek raktáron!

Szőrmék
átalakítása
és festése
a legjutányo-
sabb árban

Prima

bácskai

kender

Kapható:
Havas Dezső
Timișoara

Krébsz J.

bőrönd és sportcikk árúgyára

CLUJ

Strada Regele Ferdinand 77.
Gyár: Str. Bucovina 4.

G Y Á R T

Utazóbőröndöt
Férfi nyári divatövet
Football-labdát
Lábszárvédőt
stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

GOWAG

KÖZKERESETI TÁRSASÁG

Goldstein, Wald és Glasner Cluj

Str. Vladimirescu
(v. Mikes Kelemen-utca) 17. szám alatt
Telefon 519

Göz-, gáz-,
vízvezeték- és csatornázási berendezések
valamint műszaki cikkek
állandó nagy raktára.
Complete fűdőszobaberendezések
jutányosan kaphatók

Manometert,

PÁRISI, BÉCS
KAPHATÓK

Cluj-Kolozsvár, U

Feketeerdő
és mindennemű

porcellána
legolcsóbban

Telefon 586

Kerekes B

áruházában vásá
Cluj, Calea Reg. Ferdin
Engross! Er

Agyag és Veg
Gyárt: bőrenyve
műtrágyát, szap
zsirt, téglát stb.
és vizes husk

ארטה כשר

Sza

és mindennemű
napi árban állan

Lebovics

Cluj, Str. G. B
Árjegyzék és

Telefon 494

gyarapo

ha levélben
o o adja fel

Meg nem felelő

Nagy

rövid, kötött, nori
Cluj, Piața

Manometert, mindenféle mérőműszereket készít és javításokat vállal: **Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.** Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. **Telefon 315**

LEGUJABB NŐI PÁRISI, BÉCSI FILCKALAPOK KAPHATÓK és ugyanarra a formákra átformálhatók Masamodok jutányos árban részestülnek!!
FEHÉR

Cluj-Kolozsvár, Unió-utca 21. sz., (Redout)

Feketeerdői üveg és mindennemű porcellánárut legolcsóbban

Telefon 586

Kerekes Ernő áruházában vásárolhat Cluj, Calea Reg. Ferdinand No. 4. Engross! Endetail!

Agyag és Vegyipar Rt. Szatmár
Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontzsirt, műtrágyát, szappant, kocsikenőcsöt, gépszirt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz és vizes húsleves, nyers és olvasztott faggyut

Épületüvegezés, Répkeretezés, kávéházi, vendéglői, háztartási cikkek, demionok, táblaüveg, lámpaárúk és porcellánedényekből legolcsóbb beszerzési forrás

Ausländer Rudolfnál

Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdinand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz. alatt, az Uránia palota mellett.

Engros! Endetail!

ארטה כשר ארטה כשר
Szalámi
és mindennemű felvágottak a legolcsóbb napi árban állandóan frissen kaphatók:
Lebovics szalámigyár
Cluj, Str. G. Baritiu (Malom-u.) 8. sz. Árjegyzék és **הכשר** kívánatra ingyen

Telefon 494 **15%** Telefon 494
gyarapodik vagyona, ha levélben vagy személyesen o o adja fel rendelmenyét. o o
Meg nem felelő árut visszaveszünk.
1291

Nagy Áruház rövid, kötött, norinbergi és papirkereskedés Cluj, Piata Mihaiu Viteazul

Telefon 758

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMĂ

★ **Románia legnagyobb textilgyára Arad** ★

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon 758

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid-, nürnbergi-, diszrü- és játékáru nagykereskedése

NUSSBAUM TESTVÉREK

TARGU-MUREŞ—MAROSVÁSÁRHELY

Telefon interurban 200

Eladás csak viszonteladóknak!

ROTTMANN KAROLY ÉS TÁRSAI R.-T.

TIMIŞOARA—TEMESVÁR

KIRALYI UDVARI SZÁLLITÓK

GYÜMÖLCSPÁLINKA TERMELÉS, BORNAGYKERESKEDÉS, SZESZSZABADRAKTÁR SZESZDENATURÁLÓTELEP. 1364

RUM ÉS LIKÓRGYÁR COGNAC FŐZDE

KEPES ELEK orvosi kötszerész Oradea-Mare

Női és férfi óvszerek nagy raktára

HAS-PASSAGE — SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK, MŰLÁBAK

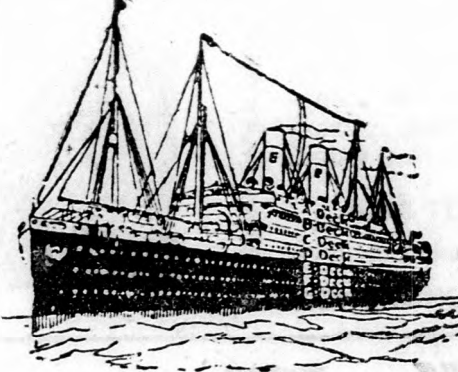
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREŞTI, STRADAPARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli luxuszöszökkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

Átszállás, vesztegár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejjben fizetendő.

Értesítés:

A „Byron“ gyorsgőzös érkezik október hó 4-én, indul október hó 6-án „Constantinople“ gyorsgőzös indul november 5-én

Értesítés:

Kajütők, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., Bucureşti, Strada Paris No. 1.

APROHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseket egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vasgatyákkal betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szóig — 20 lei. Jelleges hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át; vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetésdíjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Jól bevezetett vas- és fűszerüzlet kedvező feltétellel azonnal átadó. Érdeklődni lehet Groszmann Jenő, Szilágyosmlyó (Simleul-Silvaniei) 6300

Izr. urileány román, magyar, német nyelvtudással nevelőnői állás betöltésére ajánlkozik lehetőleg vidékre. Elemisták előkészítését vállalja. Rosenbaum Ilus Dej, post-restante. 62-8

Két izr. tanítónő nyelv- és zeneismerettel állást keres. Ajánlatokat Kertész Margit, Margitta, einre kér. 6289

Szigorló orvos zsidó családnál elvállalja gyerekek tanítását, esetleg ebéd készítésében. Leveleket „Gyakorlott tanító” jellegre a kiadóba kér. 6291

Elsőrendű fehéreműgyártó vállalat férfi és női fehéreműgyártást. — Cim megtudható Fellegrvári-ut 15. alatt. 6292

Zsidó iskolásgyermekek teljes ellátásra olcsón elfogadhatnak. Szentlélek-u. 1/a alatt. 6295

Több évi gyakorlati bíró vaskereskedő segéd állást keres október 1-re, esetleg 15-ére. Leveleket „Szorgalmas” jellegre a kiadó továbbít. 6296

Metszőt keres a soborsini neolog izr. hitközség. Az állás azonnal elfogadható. Tudakozódni a hitközség elöljáróságánál, Soborsin. 6298

Ügyes fiatal szolgáló felvétetik. „Uj Kelet” Str. Baron L. Pop 10.

Tizenhatéves, erőteljes árva zsidó ifju, ki az elmúlt tanévben a deji állami liceum hatodik osztályát kitüntetéssel végezte, román és magyar nyelven perfekt, németet és franciát meglehetősen bírja, electro-mechanikai, műtápaar vagy ékszerész és órásszakmában tanonc-nak menne. Teljes ellátásra és szerény ruházatra igényt tart. Bővebb referenciákat nyújt: **Dr. Harányi Jenő ügyvéd** Dej 6287

Jó házból zsidó fiu tanulónak felvétetik. Mor-morstein József vegyeskereskedő, Soborsin. 6284

Tüzfakereskedésem fejlesztéséhez pénzes társat keresek. Cim a kiadóhivatalban. 6275

Utazók figyelmébe! A tordai gőz-, kád- és sós-fürdő egész héten nyitva. 6264

Több évi gyakorlati bíró gépirást és könyvelést tudó fiatal nő megfelelő állást keres. Pénztárhoz is elmegy. Cim a kiadóban. 6293

Két zsidó iskolásmű teljes ellátást kaphat. Cim a kiadóban. 6294

Jó megjelenésű izraelita kereskedősegéd oly leány ismeretséget keresi, ki vele Amerikába kihajózna. Leveleket „25 éves vagyok” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 6297

Angol nyelvtanuláshoz Amerikába menő partnereket keresek. Cim a kiadóban.

Pályázati hirdetés

A suboticei auth. orth. izr. hitközségben az állás egy **מנכר שוחט ובודק מומחה** ki egy **מנכר בעל תפילה בעל קורא וירא שמים** azonnal betöltendő. Fizetés megegyezés szerint. Reflectálók ezen állásra kiknek **קבלות** három elismert orth. rabbittól van, kéretnek ajánlataikat, életkor, családi állapot és eddigi működési körük megjelölésével alulírott előjáráságnak legkésőbb ez év november hó 1-ig beküldeni.

מודל előnyben részesül. A költségek csakis a meghívottnak térítetnek meg. Subotica, 923 24/9.

Glück Mór titkár 6299. **Glöd Vilmos** elnök

Mégis csak legjobb a késnéküli borotváló por, amely az ország legrégibb gyártmánya

„RASOL IDEAL“

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4, 1/2 kg. szép kiviteli csomagolásban. 5 kg. vétel franco-franco lei 130.—, kisebb mennyiségben lei 30.— kgkint. Óvakodjunk az ártalmas utánzatoktól. Csak az „Ideal” felírású valódi

Reszling József fodrász Cluj, Calea R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett).

Weisz Siegfried

kalap és uridivat áruházába Cluj, Cal. R. Ferdinand 6

megérkeztek a legújabb őszi kalapudonságok!!

Férfi „Gyukits” keménykalap míg a készlet tart Lei 550.—
I-a nyulszőr keménykalap Lei 360.—
I-a gypaju keménykalap Lei 235.—

Nagy választék férfi fehéreműgyártásban!

Románia legmodernebb szőrmeáruháza szeptember havában nyílik meg Cluj, Piața Unirei 12 alatt

Telefon: 10—25.

Sürgöncim: Mártonffypelz

Mártonffy Testvérek szücsök

szücsáruháza Cluj, Piața Unirii 20.

Legújabb szőrmemodellek állandóan raktáron!

Sportkabátok 2—3000 Lejtől feljebb.

Állandó szőrmeállítás!

Mindenemű prémőrök, feldolgozott szőrmeárak nagyban és kicsinyben.

Engros

Endetail

S. Eisenstädter
Cluj, Calea Victoriei 2
Szőrmeáruház

Sportkabátok és bundákban nagy választék

Figyelem a pontos címre!

Iroda-berendezések

KOPENETZ

géptüzemű asztalosműhelyben olcsón szerezhetők be

Cluj
Honvéd-u. 92.

KERESKEDŐK FIGYELMÉBE

Külföldi gyári lerakatok. — Óriási nagy választékban fehéráru, Frenchek, zephirek, Hosenzeugok, férfi szövetek, flanelek stb.

Textil-Import

engros áruház megnyílt

Legolcsóbb bevásárlási forrás!!

Óriási nagy választékban fehéráru, Frenchek, zephirek, Hosenzeugok, férfiszövetek, flanelek stb. — Külföldi gyári lerakatok. **Oradea-Mare, Strada Nicolae Iorga (volt Zöldfa-utca) 6.**

K É R J E N * „ F I G A R O ” * C S O K O L Á D É T

SZEPKESZTŐSÉG. F. HIVATAL ÉS NYOM Cluj, Kolozsvár, St. R. L. Pop (Brassai-utca)

Te fon: Szerkesztés és kiadóhivatal — Zs. N. Sz.

A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek szentelők. Kéziratokat adunk vissza

Cluj-Kolozsvár

A franc
Lázás hangul
llsták között

(Berlin, szept. 29.) A kormány amelyben a passzív ellenállásból kiadott kívül helyezte. A passzív ellenállás keletkezett arányokat öltene megnyitóján a j. lők között heve A helyzet úgy amely a passzív el van keseredv elhatározta, hogy buktatván a kor uralomra, akik t. ellen. München Pénteken délután tok érkeztek a akadályozták az népgyűléseket.

A párisi rint — attól fél szücsziv hatás kedik. A franciok zetet. Azt várja a nemzeti érzés gondolatát, ami delmes fordulat elégedve Ebert j.át tul naciona arra következte azért hagyta a nem rendelkezni annak folytatás Bécis, szept. zsufoolt vonatok lakosokkal, akik ugyan teljes N a közeli napok lesznek.

Ebner d

(Csernovit tójtól.) A cam alkalmából a dr. Mayer Ebr élén küldöttse minisztert, aki megóvására. A bukovinai zsid tarta a minisz

Ebner d rendeleteire mire Nistor zsidóság nem állapítása kör niszter és kül — Ha a dotta Ebner része a többsé vagyunk. De ságot az állam sem tagadhat állami szolgál mi a többség meg a kormá mat és miért temi zavargás — A k visszautasított iktatását. — A fe rusz klauzusz